
Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2023

knižnice, štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie...

Úvod

Verejné knižnice na Slovensku vznikali po prijatí Zákona o verejných knižniciach obecných č. 430/1919 uznesením Národného zhromaždenia v Prahe. Tento zákon, ktorý bol schválený po vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov, nariaďoval každej obci zriadiť knižnicu. Na Slovensku sa uplatňovanie zákona oneskorilo a prvé verejné knižnice začali vznikať v rokoch 1923 až 1925, napr. v roku 1923 bola založená Obecná knižnica vo Veľkom Rovnom a v rokoch 1924 a 1925 boli založené ďalšie verejné knižnice, napr. v Žiline, Rajci, Strečne, Dlhom Poli, v Maršovej a inde. Ide o vzácne výročie, kedy majú knižnice možnosť a príležitosť bilancovať, čo pre mesto alebo obec znamenali a aj v súčasnosti znamenajú Knižnice v našom regióne prešli od svojho založenia mnohými zmenami a mnohé z nich aj zanikli. Niektoré sa revitalizovali a na niektoré obnova ešte len čaká. Činnosť knižníc na Slovensku ovplyvnili aj ďalšie knihovnícke zákony: Zákon o jednotnej sústave knižníc č. 53/1959 Z. z., ktorého cieľom bolo vytvoriť celoštátnu sieť knižníc, kde dôležitú úlohu predstavovali aj verejné knižnice. V roku 2000 bol schválený nový zákon o knižniciach pod číslom 183, ktorý určoval úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti. Od júla 2015 pre knižnice na Slovensku platí nová právna úprava knižničného zákona s vymedzením práv a povinností zriaďovateľov knižníc a podrobnejšie sú zadefinované aj úlohy, poslanie a územná pôsobnosť knižničného systému SR.

V novodobej histórii, po roku 1989, mnohé knižnice v našich mestách a obciach získali nové priestory, vymenili starý knižničný nábytok za nový, kúrenie na tuhé palivo vystriedalo plynové, mnohé však aj zanikli. Zvlášť, keď knižnice prešli pod samosprávu miest a obcí uplatňovaním Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, bolo

náročné zabezpečiť pravidelnú aktualizáciu knižničných fondov i ďalšie náklady na činnosť knižnice. V tomto období pochopiteľne samospráva uprednostňovala financovanie aktivít, ktoré boli nevyhnutné na dobudovanie základnej infraštruktúry obce a zabezpečenie materiálnych podmienok pre zabezpečenie plynulého chodu miestnej samosprávy. V ostatných rokoch však môžeme pozorovať nárast podpory knižníc zo strany samospráv a v obciach dozrel čas na dobudovanie kultúrneho zázemia, medzi inými aj knižníc. Základom pre poskytovanie kvalitných knižničných služieb našich knižníc je aktualizovaný knižničný fond, ktorý by mal kopírovať záujmy miestnych obyvateľov. Tu je potrebné spomenúť dôležitosť využitia financovania nákupu knižničného fondu aj prostredníctvom dotácií z Fondu na podporu umenia, ktorý pracujúce knižnice podporuje na základe ich projektových žiadostí každý rok. Pre ďalšie prosperovanie našich knižníc je dôležitá ich modernizácia, automatizácia a propagácia služieb v online prostredí. Podľa odporúčaných štandardov by aj knižnice v obciach s počtom nad 1000 obyvateľov mali sprístupniť elektronický katalóg kníh v online prostredí, ktorý však predpokladá tvorbu elektronickej databázy a automatizáciu knižničných procesov. Preto, ak knižnice budú chcieť udržať krok s dobou, mali by o automatizácii svojej knižnice seriózne uvažovať. Pred nami stoja stále nové a nové výzvy ako aj mestské a obecné knižnice v našom regióne ďalej modernizovať a meniť na živé komunitné miesta. Závisí preto aj od nás, ako sa týchto výziev zhostíme, aby sme prispeli k ďalšiemu rozvoju našich knižníc.

100 rokov od vzniku Obecnej knižnice vo Veľkom Rovnom

Rok 2023 je pre Obecnú knižnicu vo Veľkom Rovnom rokom stého výročia jej založenia, čo potvrdzuje aj zápis v obecnej kronike. Založenie knižnice je o to významnejšie, že po ťažkom období I. svetovej vojny, ktoré na Slovensku i v celej Európe panovalo, vzniklo v dedinke uprostred Javorníkov vzdelávacie a kultúrne zariadenie - knižnica, ktorej úlohou bolo pomáhať pri šírení osvetu a vzdelávania medzi obyvateľstvom. Podnetom pre vznik knižnice bolo uplatňovanie Zákona o verejných obecných knižniciach č. 430/1919 Z. z., ktorý ukladal každej obci povinnosť zriadiť knižnicu. Je veľmi významné, že „osvietení“ obyvatelia Veľkého Rovného začali knižnicu budovať ešte skôr ako tomu bolo napr. v okolitých obciach a v meste Žilina, kde bola knižnica založená až v roku 1924. Knižnicu od jej vzniku viedol organista a miestny učiteľ Jozef Žilinčár, ktorý bol aj predsedom Miestneho odboru Matice slovenskej. Knihy boli v období hospodárskej krízy veľmi vzácne a drahé, preto aj fond kníh miestnej knižnice rástol veľmi pomaly. V roku 1965 bola knižnica umiestnená v zasadačke Miestneho národného výboru v troch skriniach. O rok neskôr, keď ju prevzala pani Božena Ivoríková, začalo sa priaznivejšie obdobie v jej histórii. Rozvoju knižnice napomáhala aj Okresná knižnica v Žiline, ktorá ako ústredná knižnica regiónu zabezpečovala pravidelný nákup kníh a metodické usmerňovanie. Pani Božena Ivoríková, ktorá knižnicu viedla celé štvrtstoročie, okrem zabezpečovania výpožičných služieb organizovala besedy, stretnutia, kvízy a svojím profesionálnym i ľudským prístupom veľmi významne kultúrne obohatila celú jednu generáciu obyvateľov obce. V roku 1971 bola knižnica presťahovaná do novovybudovaného kultúrneho domu na prízemie. V tomto období bola otvorená 5 hodín denne, čo umožnilo využívať jej služby v plnom rozsahu. Vrchol činnosti knižnice predstavuje obdobie deväťdesiatych rokov 20. storočia, kedy

sa ročne do knižnice prihlásilo až 600 čitateľov. K dispozícii bol knižničný fond s 9 000 zväzkami a 18 titulov pravidelne odoberaných periodík, ktoré sa požičiavali nielen prezenčne v knižnici, ale aj domov. O tom, že knižnica bola využívaná, svedčí aj počet výpožičiek, ktorých bolo ročne zrealizovaných viac ako 10 000. Na základe Zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z.z. prešla knižnica pod samosprávu obce. V roku 2007 bola premiestnená do jedálne budovy Základnej školy Slovenského učeného tovarišstva so zámerom vytvorenia všeobecne dostupnej obecnej knižnice. Ďalší rozvoj knižnice však obmedzoval priestor. V roku 2020 Obec Veľké Rovné uskutočnila komplexnú rekonštrukciu budovy školskej jedálne, čo výrazne pomohlo aj obecnej knižnici. Už v roku 2021 bola knižnica premiestnená do nových priestorov na poschodí tejto budovy, v ktorých v dopoludňajších hodinách prebiehajú školské aktivity a každý utorok a štvrtok popoludní je priestor s knižničným fondom prístupný pre širokú verejnosť. Knižničný fond je umiestnený v nových na mieru vyrobených regáloch a vybavenie knižnice dopĺňa klubové a relaxačné sedenie. Pre čitateľov je k dispozícii takmer 3 000 zväzkov kníh. V ostatných rokoch sa fond významne obohatil o nové tituly vďaka Fondu na podporu umenia, ktorý podporil realizáciu troch projektov zameraných na obnovu knižničného fondu. Keďže knižnicu vedie skúsená pedagogička Mgr. Emília Zúdorová, nie je v nej núdza o kvalitné podujatia podporujúce informačnú a čitateľskú gramotnosť detí a mládeže Veľkého Rovného. V knižnici sa uskutočňujú rôzne aktivity napr. súťaže o najaktívnejšieho čitateľa, čitateľské maratóny, besedy so spisovateľmi, výtvarné a tvorivé dielne i ďalšie aktivity, ktoré deti vždy obohatia o nové zážitky často pretrvávajúce po celý život.

V marci 2023 sa v obecnej knižnici konala slávnostná akadémia k stému výročiu jej založenia. Pri tejto príležitosti si deti základnej školy pripravili zaujímavý program, v ktorom nechýbal spev,

divadielko i prednes poézie. Pri tejto vzácnej príležitosti slávnostný príhovor predniesol starosta obce Mgr. Ladislav Korček i ďalší pozvaní hostia a bývalej knihovníčke pani Božene Ivoríkovej bola udelená Cena obce In memoriam za jej dlhoročnú aktívnu prácu knihovníčky a snahu o šírenie miestnej kultúry a kultúrneho povedomia. Na oslave nechýbala ani obrovská torta. Veď storočnicu založenia knižnice treba naozaj dobre osláviť.

Obecnej knižnici vo Veľkom Rovnom prajeme ešte veľa úspešných rokov, množstvo hodnotných kníh a tisíce spokojných čitateľov.

Obrázok 1 Pohodové chvíle čitateľov v Obecnej knižnici vo Veľkom Rovnom

Obrázok 2 Hry a tvorivé dielne v obecnej knižnici

Obrázok 3 Oslava 100. výročia založenia Obecnej knižnice vo Veľkom Rovnom

Obrázok 4 Osláv 100. výročia založenia knižnice sa zúčastnilo množstvo hostí i zástupcov samosprávy obce. Podujatie pripravila a moderovala knihovníčka Mgr. Emília Zúdorová

Naj knižnicou Horného Považia za rok 2023 sa stala Obecná knižnica v Turí

Knižnice sú súčasťou ľudskej spoločnosti už odpradávna, a tak ako v minulosti, aj dnes sú dôležitou súčasťou vzdelávania, kultúrneho zázemia mesta alebo obce a pre obyvateľov sú dôležitým miestom sociálneho kontaktu.

Kvalitná literatúra a dobrá kniha nám pomáha neustále mentálne dozrievať a zanecháva v nás zážitky, ku ktorým sa vraciame po celý život. Túto skutočnosť potvrdzuje aj veľa známych osobností, ktoré v rozhovoroch s novinármi a pri spomienkach na svoje detstvo a mladosť nezabudnú spomenúť literárneho hrdinu, ktorému sa chceli podobať, spomínajú na príbeh, ktorý zostal v ich mysli navždy uchovaný a mnohí si spomínajú na presvedčivé ilustrácie, ktoré v nich vzbudili silné emócie. Toto sú skutočnosti, na pozadí ktorých stojí fenomén knihy, ktorú dostávame od rodičov, priateľov, v škole za dobrý prospech... Mimochodom, kniha je stále aktuálnym darčekom, ktorému sa vždy potešíme. Kniha zostáva prostriedkom, ktorý u detí rozvíja slovnú zásobu, predstavivosť a fantáziu a pomáha im dosahovať dobré výsledky v škole. Pravidelné čítanie deťom vytvára krásny ľudský vzťah medzi rodičom alebo starým rodičom a dieťaťom, ktorý nevie nahradiť žiadne iné médium.

Ak knihy nedostávame ako darček alebo si ich nekupujeme, vždy tu bola a aj je knižnica, ktorú určite nájdete v každom meste. Ešte nedávno knižnica svoje služby poskytovala a bola súčasťou miestnej kultúry takmer v každej obci nášho regiónu. V súčasnosti v mnohých obciach už obecné knižnice služby neposkytujú a dôvodov je niekoľko. Jedným z nich je absencia potrebného zázemia /vhodná miestnosť, interiérové a technické vybavenie/, ale aj pravidelná aktualizácia knižničného fondu. V obci, kde knižnica nemala

potrebné zázemie a knižničný fond sa neaktualizoval, knižnica stagnovala a nakoniec bola zrušená. V niektorých prípadoch zrušenie knižnice má na svedomí aj vedenie samosprávy, ktoré argumentovalo frázou, že dnes už nikto nečíta... Nie je to však pravda... Číta sa síce menej, ale nečíta ten, kto sa nechce vzdelávať, kto sa nechce učiť kriticky myslieť a mentálne „rásť“. Sú však medzi nami aj takí, ktorí túžia vo svete plnom dezinformácií po hľadaní pravdy, po neustálom spoznávaní, duševnom vývoji... Aj mestské a obecné knižnice v našom regióne pravidelne navštevujú rodičia so svojimi deťmi, ktorí si uvedomujú veľkú dôležitosť čítania, a tým aj mentálneho napredovania svojich detí. Uvedomujú si vysokú pridanú hodnotu, ktorú každá prečítaná kniha v mysliach ich detí zanechá.

Aj v našom regióne máme v samospráve zástupcov, ktorí knižnice a čítanie vo svojej obci podporujú, čím priamo prispievajú k neformálnemu vzdelávaniu a čitateľskej a informačnej gramotnosti svojich občanov, hlavne detí. Osobitné uznanie si zasluhuje vedenie obce Turie, ktoré sa rozhodlo obnoviť priestory svojej knižnice, čím po rekonštrukcii svojim obyvateľom sprístupnilo kultúrny stánok hodný 21. storočia. Po zatečení do budovy knižnice sa vedenie rozhodlo priestory knižnice kompletne zrekonštruovať – vymeniť okná, podlahy, upraviť elektroinštaláciu, vybudovať sociálne zariadenie, opraviť a natrieť strechu. Celkový rozpočet spomínaných prác, ktoré sa podarilo zrealizovať a ktorý schválili poslanci obce, predstavoval 15 000 €. Následne vedenie zabezpečilo spracovanie architektonického návrhu na interiérové vybavenie knižnice, ktorý bol dôležitým podkladom aj pre podporenie obnovy knižnice z Fondu na podporu umenia. Podaný a následne schválený projekt umožnil kompletnú výmenu starého interiérového vybavenia a nákup nového moderného zariadenia – regálov, klubových stolov, výpožičného pultu, výstavných panelov a detského kútika.

Po obnove sa knižnica stala prístupnou a modernou inštitúciou, čo ešte umocnila automatizácia knižničných činností, za ktorú sa zasadila knihovníčka Katarína Špániková. Celý knižničný fond bol spracovaný do elektronickej databázy kníh, ktorá je pre čitateľov k dispozícii aj online. Čitatelia sú tiež registrovaní v elektronickej systéme a výpožičky sú im načítavané prostredníctvom čiarových kódov. Obnova obecnej knižnice umožnila vytvoriť prístupné kultúrne, sociálne, ale aj technické zázemie pre obyvateľov obce Turie. Najdôležitejším predpokladom dobre pracujúcej a navštevovanej knižnice je kvalitný a prístupný knižničný fond, ktorý sa v Obecnej knižnici Turie každoročne obnovuje aj vďaka Fondu na podporu umenia,

Základným predpokladom pre dobrú prácu knižnice je kultúrne, esteticky upravené a lákavé prostredie a kvalitný knižničný fond. Súčasťou moderných knižníc sú aj inovatívne služby, ktoré idú ruka v ruku s dobou. Tieto predpoklady v plnej miere spĺňa aj Obecná knižnica v Turí. Krajská knižnica v Žiline, ako metodické centrum pre verejné knižnice Horného Považia, sa jej preto rozhodla udeliť ocenenie "Najlepšia knižnica Horného Považia za rok 2023". Ocenenie pani starostke obce Turie Alici Kostolnej odovzdala riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline Katarína Šušoliová. Obecnej knižnici v Turí k oceneniu gratulujeme a do ďalších rokov jej prajeme ešte veľa tvorivých nápadov podporujúcich čítanie a samozrejme veľa spokojných čitateľov.

Obrázok 5 Ocenenie Naj knižnica Horného Považia za rok 2023 z rúk riaditeľky krajskej knižnice Kataríny Šušoliakovej prevzala starostka obce Alica Kostolná.

Obrázok 6 Obnovená obecná knižnica “dýcha” novotou

Obrázok 7 Pre čitateľov a návštevníkov knižnice je k dispozícii prístup na internet

Obrázok 8 Jedna spomienka na pôvodnú knižnicu v rovnakých priestoroch

Obnova Obecnej knižnice v Dlhom Poli

Fond na podporu umenia už podporil viaceré obnovy interiérov knižníc aj v našom regióne. V roku 2023 sa vďaka tejto podpore obnovila aj Obecná knižnica v Dlhom Poli, ktorá získala dotáciu na modernizáciu interiéru vo výške 6 500 €. Obecná knižnica sa nachádza v budove bývalej školy v centre obce, kde má k dispozícii vhodný priestor na prácu a poskytovanie knižničných služieb. V bývalej škole pôsobí aj základná umelecká škola a v spolupráci s Považským múzeom v Žilinte tu bola zriadená aj stála expozícia drotárstva. Knižnica poskytuje svoje služby od roku 1925 a už takmer 100 rokov ovplyvňuje kultúru a vzdelávanie obyvateľov obce Dlhé Pole.

Zariadenie knižnice už nevyhovovalo súčasným požiadavkám i bezpečnostným kritériám, preto sa vedenie obce rozhodlo riešiť obnovu knižnice aj prostredníctvom grantových prostriedkov. Realizáciou projektu obnovy sa vymenilo 13 knižničných regálov, pracovný stôl, tri klubové stoly a 19 stoličiek. Pre potreby výpožičných služieb bol pre knižnicu na mieru vyrobený výpožičný pult. V priestore pribudol aj stôl pre umiestnenie počítača s prístupom na internet. Pre deti bol v knižnici vytvorený detský kútik, kde sa môžu hrať, kresliť i čítať. V tejto časti boli umiestnené detské stolíky so stoličkami, úložná komoda i sedací vak. Realizáciou projektu obnovy sa podarilo priestor knižnice zatraktívniť, čím obec v budove bývalej školy opäťovne sprístupnila vkusne zariadenú knižnicu, ktorá môže slúžiť obyvateľom obce. Oslavu stého výročia založenia v roku 2025 tak môže knižnica osláviť v obnovenom kultúrnom prostredí.

Obrázok 9 Nový knižničný výpožičný pult v Obecnej knižnici Dlhé Pole

Obrázok 10 Klubové sedenie so stolmi a stoličkami využívajú pri návšteve knižnice najmä školské kolektívy

Obrázok 11 Kútik pre detských návštevníkov knižnice

Obrázok 12 Priestory obecnej knižnice pred obnovou. Starý nábytok bol vymenený za nový, na stenách knižnice však zostali uchované originálne ilustrácie rozprávkových postáv, ktoré robia prostredie knižnice neopakovateľným.

Obecná knižnica v Lietavskej Lúčke v nových priestoroch a v novom šate

Obecná knižnica v Lietavskej Lúčke dlhé roky pracovala v priestoroch dočasnej prístavby pri miestnej základnej škole, kde boli v minulosti zriadené technické dielne. Tmavý, v zime studený priestor, nevyhovoval potrebám obecnej knižnice a čitateľom neponúkal potrebný komfort. V pláne kultúrneho rozvoja obce sa s knižnicou počítalo ako s kultúrnym, spoločenským, vzdelávacím a klubovým miestom pre občanov, preto po obnove kultúrneho domu dala obec vypracovať návrh na využitie jeho priestorov, kde sa počítalo aj s knižnicou, klubom, čítárňou, multimedialnou sálou, fitness centrom a tanečným klubom. Návrh sa podarilo zrealizovať a v obnovených priestoroch kultúrneho domu – v centrálnej časti pri vstupe - našla potrebné zázemie aj obecná knižnica. Návrh novej knižnice bol koncipovaný ako miesto, ktoré okrem požičiavania kníh bude slúžiť na klubové stretnutia občanov, hlavne seniorov a tiež ako miesto, kde môžu kolektívy detí z materskej i základnej školy zažiť hodnotné čitateľské zážitky. Návrh sa podarilo zrealizovať aj vďaka podpore z Fondu na podporu umenia, ktorý obnovu knižnice podporil čiastkou 5000 €. Obec Lietavská Lúčka zabezpečila výmenu podlahy a vymaľovanie a knižničný inventár bol z veľkej časti financovaný z grantových prostriedkov. Realizácia projektu sa vydarila a novo zariadený priestor knižnice ponúka návštevníkom knižnice inšpiratívne prostredie, ktoré obyvatelia obce pravidelne využívajú. Knižnica bola vybavená novými regálmi a pohodlnými kreslami určenými na oddych a pohodové čítanie. Časť priestoru knižnice bola zariadená klubovým nábytkom, ktorý sa využíva pri kolektívnych podujatiach pre deti i seniorov. Knižnicu pravidelne navštevujú kolektívy detí, ktoré pri väčšom počte môžu využiť vedľajší multimedialný priestor i vstupné priestory do kultúrneho domu,

ktoré slúžia nielen na sedenie, ale slúžia aj ako výstavný priestor. Súčasťou knižnice sú kvetinové steny, ktoré jednotlivé časti knižnice priestorovo oddeľujú. Obecná knižnica v Lietavskej Lúčke sa od základu zmenila. Tmavý a neútulný priestor nahradil krásny reprezentačný priestor v kultúrnom dome, ktorý poskytuje dôstojný prístrešok pre „krásne knihy“ i príjemné posedenie a relax pre všetkých obyvateľov obce.

Obrázok 13 Priestory novej obecnej knižnice v kultúrnom dome v Lietavskej Lúčke

Obrázok 14 Príjemný pobyt v knižnici zabezpečujú aj oddychové kreslá

Obrázok 15 Obecná knižnica v Lietavskej Lúčke je miesto oddychu i realizácie rôznych aktivít

Obrázok 16 Vstupné priestory kultúrneho domu umožňujú príjemné posedenie i vystavenie výtvarných prác detí

Fond na podporu umenia a verejné knižnice

Aj v roku 2023 Fond na podporu umenia podporil rozvoj verejných knižníc poskytnutím finančných prostriedkov na podporu projektov zameraných na zlepšenie kvality knižnično-informačných služieb, na realizáciu vzdelávacích aktivít a na obnovu knižničných fondov. Fond podporuje knižnice, ktoré pravidelne poskytujú knižničné služby a sú zaregistrované v Zozname knižníc Slovenskej republiky (viac informácií na <https://www.fpu.sk/sk/>).

Zoznam knižníc v okrese Žilina a Bytča, ktoré boli v roku 2023 podporené z FPU v rámci programov 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra a 5.1.4 Akvizícia knižníc a 5.1.3. Vzdelávacie podujatia.

Okres Žilina a Bytča

Knižnica	Akvizícia (nákup kníh)	Knižničná infraštruktúra
Belá	2 000 €	-
Dlhé Pole	-	6 500
Bytča	4 000€	2 000
Dolná Tižina	1 500 €	-
Konská	1 400 €	-
Kotešová	1 000 €	-
Kunerad	1 400 €	-
Krasňany	-	5 000
Lietava	2 000 €	-
Lietavská Lúčka	1400 €	5 000
Lysica	1 400 €	-
Nededza	2 000 €	-
Predmier	2 200 €	-
Porúbka	1500 €	-
Rajec	3 000 €	-
Rajecké Teplice	1 500 €	-
Stránske	1 500 €	-
Strečno	1 500 €	-
Terchová	2 200 €	-
Turie	1 980 €	-
Varín	1 400 €	-
Veľké Rovné	1 500 €	-
Zbyňov	1 400 €	-
Mestská knižnica Žilina	5 000 €	7 000 € knižničná infraštruktúra 2 000 € podujatia

Slovenská národná knižnica – ústredné metodické pracovisko pre knižničný systém Slovenskej republiky

Slovenská národná knižnica v Martine je ústredným štandardizačným pracoviskom knižničného systému SR a plní metodické, poradenské, koordinačné, vzdelávacie, štatistické a analytické úlohy pre knižničný systém Slovenskej republiky. V ostatných rokoch vydala viaceré metodické materiály, ktoré sú určené pre verejné knižnice. Ich úlohou je usmerniť mestské a obecné knižnice a ich zriaďovateľov pri vedení základných knižničných evidencií, pri realizácii revízií, pri kvalitnej obnove knižničného fondu, pri hodnotení činnosti knižnice porovnaním so schválenými metodickými štandardami a pri riadení, manažmente a vedení knižníc. Niektoré materiály sú doplnené príkladmi dobrej praxe knižníc. Plný text schválených metodických materiálov nájdete na webovej stránke Slovenskej národnej knižnice www.snk.sk

Príručka pre starostov a zastupiteľov obcí pre budovanie a fungovanie knižníc:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Do_kumenty_pre_knihovnikov/Prirucka_pre_starostov_a_zastupitelov_obci_pre_budovanie_a_fungovanie_kniznic.pdf

Metodická príručka pre zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušenie verejných knižníc na Slovensku:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Do_kumenty_pre_knihovnikov/Metodicka_prirucka_pre_zriadovanie_zakladanie_zlucovanie_a_zrusenie_verejnych_kniznic_na_Slovensku.pdf

Vzorové knižničné poriadky pre verejné knižnice:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Do_kumenty_pre_knihovnikov/Vzorovy_kniznicny_poriadok.pdf

- <https://www.snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/dokumenty-pre-knihovnikov.html>

Štandard pre dobrý knižničný fond:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Standard_pre_dobry_kniznicny_fond.pdf

Metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 4315/2020-110/11107 z 21. júla 2020 na určenie štandardov pre verejné knižnice:

- https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/standard-pre-verejne-kniznice_01092020.pdf

Vzor prieskumu spokojnosti používateľov so službami knižnice:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Prieskum_spojnosti_pouzivatelov_kniznice.pdf

Možnosti vzdelávacích aktivít pre knihovníkov na Slovensku:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Metodika_vzdelavanie_knihovnikov.pdf

Možnosti registrácie knižníc do elektronickej konferencie SNK s možnosťou zasielania aktuálnych informácií z oblasti knihovníctva:

- https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/zaregistrovanie_do_elektronickej_konferencie_SNK.pdf

Metodické usmernenia k štatistickému zisťovaniu:

- <https://snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/statistika/statistika-kult-10-01-rocny-vykaz-o-kniznici.html>

Plnenie štandardov verejnými knižnicami okresu Bytča a Žilina - 2023

P. č.	Názov obce/mesta	Budovanie knižničného fondu (priemerná suma na nákup KJ na 1 obyvateľa v €)			Vynaložené finančné prostriedky na nákup KF (od zriad., FPU, sponzorov)	Počet obyvateľov	Počet používateľov	Percento používateľov z počtu obyvateľov			Vzdelávacie, kultúrne a komunitné podujatia		
		štandard	skutočnosť	%				štandard	skutočnosť	%	štandard	skutočnosť	%
1.	Bytča	1	0,82	82	9 448	11462	1 857	13	16	125	300	67	22
2.	Hvozdnica	0,8	0,07	8	82	1 230	8	8	1	8	8	1	13
3.	Jablonové	0,8	0,17	21	150	894	99	8	11	138	6	12	200
4.	Kolárovice	0,8	0,00	0	0	1 801	10	8	1	7	8	0	0
5.	Kotešová	0,8	0,11	14	257	2 277	68	10	3	30	20	1	5
6.	Rašov	0,8	0,00	0	0	1 055	84	8	8	100	8	1	13
7.	Petrovice	0,8	0,24	30	397	1 656	45	8	3	34	8	1	13
8.	Predmier	0,8	1,20	150	1 629	1 357	115	8	8	106	8	12	125
9.	Súľov-Hradná	0,8	0,10	13	100	996	66	8	7	83	6	29	483
10.	Štiavnik	0,8	0,03	4	131	3 951	87	12	2	18	6	0	0
11.	Veľké Rovné	0,8	0,48	60	1 739	3 601	60	12	2	14	50	11	22

P. č.	Názov obce/mesta	Budovanie Kf - KJ na 1 obyvateľa v € za 1 rok			Vynaložené prostro.n a nákup KF	Počet obyvateľov	Počet používateľov	Percento používateľov z počtu obyvateľov			Vzdelávacie, kultúrne a komunitné podujatia		
		štandard	skutočnosť	%				štandard	skutočnosť	%	štandard	skutočnosť	%
1.	Belá	0,8	0,72	89	2 366	3 307	323	12	9,8	81	50	11	22
2.	Bitarová	0,8	1,57	196	1 371	876	16	8	1,8	23	6	0	0
3.	Brezany - stagn	0,8	0,00	0	0	695	0	8	0,0	0	6	0	0
4.	Divina	0,8	0,41	51	1 000	2 469	108	10	4,4	44	20	0	0
5.	Divinka-Lalinok	0,8	0,03	4	31	1 011	17	8	1,7	21	8	0	0
6.	Dlhé Pole	0,8	0,00	0	0	1 925	100	8	5,2	65	8	30	375
7.	Dolná Tižina	0,8	1,10	137	1 650	1 504	73	8	4,9	61	8	1	13
8.	Ďurčiná	0,8	0,00	0	0	1 098	13	8	1,2	15	8	0	0
9.	Fačkov	0,8	0,00	0	0	667	40	8	6,0	75	6	0	0
10.	Gbeľany	0,8	0,87	109	1 368	1 564	65	8	4,2	52	8	0	0
11.	Horný Hričov	0,8	0,35	44	307	875	40	8	4,6	57	6	1	17
12.	Hričovské Podhr	0,8	0,00	0	0	346	3	8	0,9	11	4	0	0
13.	Jasenové	0,8	0,00	0	0	604	37	8	6,1	77	6	1	17
14.	Kľače	0,8	0,32	40	135	426	27	8	6,3	79	4	0	0
15.	Konská	0,8	1,19	149	2 015	1 690	158	8	9,3	117	8	3	38
16.	Kunerad	0,8	1,80	225	1 988	1 102	107	8	9,7	121	8	2	25
17.	Krasňany	0,8	0,25	32	416	1 646	198	8	12,0	150	8	10	125
18.	Lietava	0,8	1,35	169	2 300	1 706	103	8	6,0	75	8	1	13
19.	Lietavská Lúčka	0,8	0,96	119	1 799	1 883	114	8	6,1	76	8	15	188
20.	Lietavská Svinr	0,8	0,13	16	137	1 069	33	8	3,1	39	8	0	0
21.	pob.Babkov	0,8	0,21	26	137	650	14	8	2,2	27	6	0	0
22.	Lysica	0,8	1,73	216	1 540	890	106	8	11,9	149	6	12	200
23.	Malá Čierna	0,8	0,0	0	0	323	5	8	2	19	4	0	0
24.	Mojš - stagnuje	0,8	0,00	0	0	1 439	0	8	0,0	0	8	0	0
25.	Nededza	0,8	2,32	290	2 500	1 077	55	8	5,1	64	8	2	25
26.	Paština Závada	0,8	0,08	10	20	258	8	8	3,1	39	4	0	0
27.	Porúbka	0,8	3,17	397	1 670	526	45	8	8,6	107	6	2	33
28.	Rajec	1	0,74	74	4 291	5 789	466	12	8,0	67	150	25	17
29.	Rajecká Lesná	0,8	0,00	0	0	1 219	51	8	4,2	52	8	0	0
30.	R.Teplice	1	0,53	53	1 500	2 838	185	12	6,5	54	50	7	14
31.	Rosina	0,8	0,22	27	732	3 360	43	12	1,3	11	50	2	4
32.	Stránske	0,8	1,64	205	1 532	935	84	8	9,0	112	6	6	100
33.	Strečno	0,8	0,95	118	2 455	2 594	212	8	8,2	102	20	13	65
34.	Teplická n.Váho	0,8	0,46	57	2 006	4 407	395	12	9,0	75	50	39	78
35.	Terchová	0,8	0,79	98	3 115	3 954	240	12	6,1	51	50	12	24
36.	Turie	0,8	1,13	142	2 388	2 107	103	12	4,9	41	20	7	35
37.	Varín	0,8	0,82	103	3 195	3 882	304	12	7,8	65	50	18	36
38.	Zbyňov	0,8	0,00	0	0	882	0	8	0,0	0	6	0	0
39.	Žilina - MšK*	1	0,17	17	13 352	80 852	2 182	11	2,7	25	700	409	58

Čitateľská gramotnosť detí – prečo je taká dôležitá a ako ju podporovať? (Rozhovor so spisovateľkou Dianou Mašlejovou)

Čitateľskú gramotnosť môžeme chápať z rôznych uhlov pohľadu, my sa však budeme venovať potrebe čítania s porozumením. Výsledky slovenských detí v tejto kategórii sú v rámci EÚ podpriemerné. Deti sa naučia čítať pomerne rýchlo, avšak neraz čítajú s „vypnutou“ hlavou. Tento jav následne ovplyvňuje ich schopnosť rozumieť textu, o texte uvažovať, čítať ho s porozumením. Zmena je však možná. Dôležité je budovať u detí lásku ku knihám a s otvorenou myslou ich nabádať uvažovať o príbehoch. Samostatný malý knihomol je skvelý začiatok, avšak nemenej dôležité je rozvíjať celostný prístup k textu a k príbehom.

Prečo je čitateľská gramotnosť taká dôležitá?

Pretože ide o kľúč k uchopeniu a spracovaniu informácií. V rámci mojich aktivít sa aj spolu s odborníkmi na túto tému snažíme vzdelávať rodičov, deti i pedagógov. Vysvetľujeme, že čitateľská gramotnosť nie je „len“ o láske k čítaniu beletrie a ku knihám ako takým. Kniha a príbeh sa však stávajú nenahraditeľnou vôdzkou v celom procese. Pokiaľ sa deti nenaučia čítať s porozumením, budú ochudobnené i v neskoršom vzdelávacom procese a rovnako tak aj v dospelom profesionálnom živote. Dnes už aj montér klimatizácií potrebuje mať načítaných niekoľko manuálov a stále študovať nové. Schopnosť okamžite čítať s porozumením je preto kľúčová pre všetky profesie a pre náš život.

Akým spôsobom sa dá čitateľská gramotnosť budovať?

Už deti v predškolskom veku, ktoré prichádzajú do prvej triedy základnej školy a rodičia im pravidelne čítali a ešte k tomu sa s nimi o knihách a príbehoch rozprávali, majú obrovskú výhodu pred malými nečitateľmi. Kniha nie je len médium, ktoré sa dá prečítať a odložiť.

Práve slobodná diskusia o prečítanom je cestou k budovaniu čitateľskej gramotnosti. Existujú viaceré cesty, ako ku knihe pristupovať, ako ju do života priniesť tak, aby sa stala jeho pevnou súčasťou. S deťmi môžeme trénovať ich mozog. Áno, je to skutočný tréning plný tvorivých hier, ktorý im pomôže takpovediac rozsvietiť jednotlivé dráhy neurónových sietí.

Pomáha vám pri vzdelávaní to, že ste spisovateľka?

Myslím, že áno. Som terénny vzdelávací pracovník. Pracujem vždy s inou skupinou detí a tým, že som spisovateľka a množstvo detí pozná moje knihy, som pre žiakov tak trocha „exot“. Zároveň im moja prítomnosť napovedá, že som obyčajný človek, a keď spoločne robíme tvorivé aktivity na rozvoj čitateľskej gramotnosti, uvedomujú si, že majú rovnakú fantáziu ako ja a rovnaké možnosti. Vďaka otvorenosti a slobodnej atmosfére pri tvorivých hrách sa mi neraz stáva, že aj dieťa, ktoré sa spočiatku kategorizuje ako ten či tá bez fantázie, si nakoniec (našťastie) sám a sama uvedomia, že majú skvelú predstavivosť a schopnosť vybudovať príbeh a pracovať s ním.

Zdroj:

Pedagogické vydavateľstvo INFRA Slovakia, s. r. o., online
[2024.09.26] <https://www.infraslovakia.sk/blog/2024/09/59-citatelaska-gramotnost-deti--preco->

Pozn.: Na www stránke pedagogického vydavateľstva INFRA (www.infraslovakia.sk) nájdeme tipy na dobré knihy pre deti vhodné pre rôzne vekové kategórie, prvé čítanie, tipy na rôzne vzdelávacie a hudobné CD a DVD, hlavolamy, interaktívne hry, tipy na knižné darčeky a pod.

Názov: **Verejné knižnice na Hornom Považí v roku 2023:** knižnice, štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie...

Zostavila a príspevky spracovala: Mgr. Božena Sobolová

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline

Grafická úprava: Mgr. Martina Zubčeková

Štatistické údaje knižníc boli zverejnené so súhlasom zriaďovateľov miest a obcí okresu Žilina a Bytča

Vydavateľ: Krajská knižnica v Žiline

Počet strán: 27

Náklad: 60 ks

Rok vydania: 2024

Fotografie: archív Krajskej knižnice v Žiline, archív Obecnej knižnice v Turí, archív Obecného úradu v Dlhom Poli, archív Obecného úradu a Obecnej knižnice vo Veľkom Rovnom, archív Obecnej knižnice v Lietavskej Lúčke